

Programos “Europa piliečiams” įgyvendinimas Europos Sajungoje ir Lietuvoje

Saulius Šimanauskas

**Kultūros ministerijos Tarptautinių ryšių ir Europos
reikalų skyriaus vyr. specialistas**

2008 m. spalio 15 d.

Turinys

- 1. Programos „Europa piliečiai“ kaip Europos Sąjungos teisės akto kūrimo idėja ir istorija.**
- 2. Europos Sąjungos institucijų vaidmuo įgyvendinant programą.**
- 3. Lietuvos vaidmuo įgyvendinant programą.**

1. Programos “Europa piliečiams” istorija

- 2005 m. balandžio mėn. programos „Europa piliečiams“ kūrimą **inicijavo Europos Komisija.**
- **Pagrindinė idėja** - sukurti teisinę sistemą, kurios pagrindu būtų teikiama parama įvairiai veiklai ir įvairioms organizacijoms, **skatinančioms „aktyvų Europos pilietiškumą“** [piliečių ir pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimą Europos integracijos procese, taip priartinant Europą prie jos piliečių].
- Parlamentas ir Taryba 2006 m. gruodžio mėn. priėmė **sprendimą** įkurti programą nuo 2007 m.
- Tai 2 kartos programa, sudaryta remiantis 2004-2006 m. programa “**Aktyviam pilietiškumui Europoje skatinti**”.

“Europa piliečiams” bendrieji tikslai

- Suteikti piliečiams galimybę veikti kartu ir dalyvauti kuriant **demokratiškesnę Europą**.
- Ugdyti **Europos identiteto** jausmą, grindžiamą bendromis vertybėmis, istorija ir kultūra.
- Skatinti piliečių jausmą, kad jie - **Europos Sąjungos šeimininkai**.
- Didinti **pakantumą**, gerbti ir skatinti **kultūrų ir kalbų įvairovę, kultūrų dialogą**.

“Europa piliečiams” veiksmų sritys

1. Aktyvūs piliečiai Europai

- **Miestų giminiavimasis**

[skatinti tiesioginius Europos piliečių mainus miestų giminiavimosi pagrindu – susitikimai su piliečiais, konferencijos, seminarai bendro intereso klausimais]

- **Piliečių projektai**

[suburti skirtingų akiračių žmones, kurie diskutuotų bendrais Europos klausimais]

“Europa piliečiams” veiksmų sritys

2. Aktyvi Europos pilietinė visuomenė

- **Struktūrinė parama Europos viešosios politikos tyrimų organizacijoms („smegenų centrams“), [sugebančioms kurti naujas idėjas ir mąstyti apie Europai rūpimus klausimus]**
- **Struktūrinė parama pilietinės visuomenės organizacijoms Europos lygmeniu**
[užtikrinti Europos interesų srityje veikiančių pilietinės visuomenės organizacijų pajėgumus ir stabilumą]
- **Parama pilietinės visuomenės organizacijų inicijuotiems projektams**

“Europa piliečiams” veiksmų sritys

3. Kartu Europos labui

- **Patrauklūs renginiai**

[didelio masto ir apimties renginiams, kurių rengime dalyvaus Europos Komisija, remti]

- **Tyrimai**

[Europos Komisijos studijų, tyrimų ir nuomonių apklausų vykdymui remti]

- **Informavimo ir sklaidos priemonės**

[Europos Komisijos veiklai pateikiant išsamią informaciją per interneto portalą ir kitas priemones remti]

“Europa piliečiams” veiksmų sritys

4. Gyva Europos atmintis

- Pagrindinių su **masinėmis deportacijomis** susijusių vietovių, memorialų ir archyvų išsaugojimas, **stalinizmo ir nacizmo** aukų atminimo įamžinimas
- ✓ Ši veikla Europos Parlamento siūlymu į „Europa piliečiams“ programą buvo perkelta iš programos „Kultūra“.

“Europa piliečiams” biudžetas

- **Programos bendras biudžetas - 215 mln. EUR (742 mln. Lt.), skirtas 7 metams (2007-2013 m.).**
- **Biudžeto pasiskirstymas pagal programos veiksmus:**
  1. Aktyvūs piliečiai Europai 45 %
  2. Aktyvi Europos pilietinė visuomenė 31 %
  3. Patrauklūs renginiai, tyrimai 10 %
  4. Gyva Europos atmintis 4 %
  - Programos administravimas 10 %

2. ES institucijų vaidmuo įgyvendinant programą

Europos Komisija

- Už sklandų programos įgyvendinimą iš esmės atsako Europos Komisija, t.y. Europos Komisijos **Švietimo ir Kultūros generalinio direktorato** (DG EAC) Jaunimo, sporto ir pilietinės visuomenės direktoratas (D).
- Konsultuodamasi su **programos „Europa piliečiais“ komitetu**, ji valdo **biudžetą**, nustato programos **prioritetus**, siektinus **rezultatus** ir projektų **atrankos kriterijus**.
- Europos lygmeniu Komisija orientuoja, **stebi ir vertina bendrą programos įgyvendinimą** bei tolesnius veiksmus.

2. ES institucijų vaidmuo įgyvendinant programą Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdančioji įstaiga

- Europos Komisijai programą įgyvendinti padeda **Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdančioji įstaiga** (EACEA), kuri atsako už programos „Europa piliečiams“ daugumos veiksmų įgyvendinimą.
- Agentūra vadovauja visų **projektų vykdymui**.
- Agentūra atsako už projektų paraiškų **atrankos procedūras** (paraiškų priėmimą, įvertinimą ar paraiška atitinka formalius bei kokybės kriterijus, programos tikslus bei jos veiksmų prioritetus).
- Kiekvieno veiksmo (priemonės) aprašyme yra nurodyta, ar jį vykdo Vykdančioji įstaiga ar tiesiogiai Europos Komisijos Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas.

3. Lietuvos vaidmuo įgyvendinant programą “Europa piliečiams” komitetas

- Komitetą **sudaro** programoje dalyvaujančių ES šalių **paskirti atstovai**.
- Komitetui **pirmininkauja** bei visas komiteto **sekretoriato** funkcijas atlieka **Europos Komisija**.
- Su komitetu Europos Komisija **konsultuojasi** įvairiais programos **įgyvendinimo klausimais** - metinis darbo planas, atrankos kriterijai ir procedūros, bendras įvairių veiksmų santykis, praėjusių metų programos įgyvendinimo ataskaitos, metų biudžetas, konkretūs kvietimai teikti paraiškas ir pan.
- Konsultacijos vyksta diskutuojant ir **balsuojant**. Kiekviena šalis turi po **1 balsą** ir gali pareikšti **nuomonę** visais klausimais.

3. Lietuvos vaidmuo įgyvendinant programą

Kultūros ministerija

- Kultūros ministerijos vaidmuo įgyvendinant programą yra daugiau **koordinacinio** pobūdžio - **komunikacijos** palaikymas tarp Europos Komisijos, Vykdančiosios agentūros ir Tarptautinių kultūros programų centro dalyvaujant “**Europa piliečiams**” komiteto veikloje.
- Kultūros ministerija **Tarptautinių kultūros programų centrą** oficialiai **paskyrė** programos „Europa piliečiais“ **koordinuojančia įstaiga Lietuvoje**, o Europos Komisija tai patvirtino.

3. Lietuvos vaidmuo įgyvendinant programą Tarptautinių kultūros programų centras

- Programos „Europa piliečiais“ koordinuojančias įstaigas, kuri Europos Komisijos žargonu dar kitaip vadinama „**Europa piliečiams kontaktiniu tašku**“ svarbiausias vaidmuo yra padėti Europos Komisijai **skleisti informaciją apie pačią programą ir ją reklamuoti.**
- Konkrečius šios „reklamos“ pavyzdys yra šiandieninis „Europa piliečiams“ pristatymo renginys.
- Kitas Tarptautinių kultūros programų centro tikslas - teikti **konsultacijas paraiškų rengimo klausimais.**
- ✓ **Lietuvos savivaldybių asociacija** vaidina svarbų vaidmenį programos 1 veiksmo 1 priemonėje „**Miestų giminiavimasis**“.

Programos įgyvendinimo vadovas (1)

- **Pagrindinis** programos „Europa piliečiams“ **įgyvendinimo instrumentas yra programos vadovas**, kuris tarnauja kaip nuolatinis kvietimas teikti paraiškas.
- Prieš imantis konkrečių žygių dalyvauti šioje programoje, visų pirma rekomenduojama **išstudijuoti** programos vadovą.
- Programos vadove pateikiama visa būtina informacija paraiškoms teikti:
  - **Dalyvavimo sąlygos**
[kas gali dalyvauti programoje, tikslinė grupė, dalyvaujančios šalys]
  - **Bendrosios atrankos procedūros**
[paraiškų formos, atrankos procedūros etapai, reikalavimų atitikimo kriterijai, atmetimo kriterijai ir kt.]

Programos įgyvendinimo vadovas (2)

- **Bendrosios taisyklės**

[finansinės taisyklės, paramos rūšys, dotacijos suma, bendras finansavimas, viešumas, auditas ir kt.]

- **Horizontalieji aspektai**

[Europos vertybės, savanoriško darbo skatinimas, matomumas, rezultatų vertės didinimas ir sklaida, kt.]

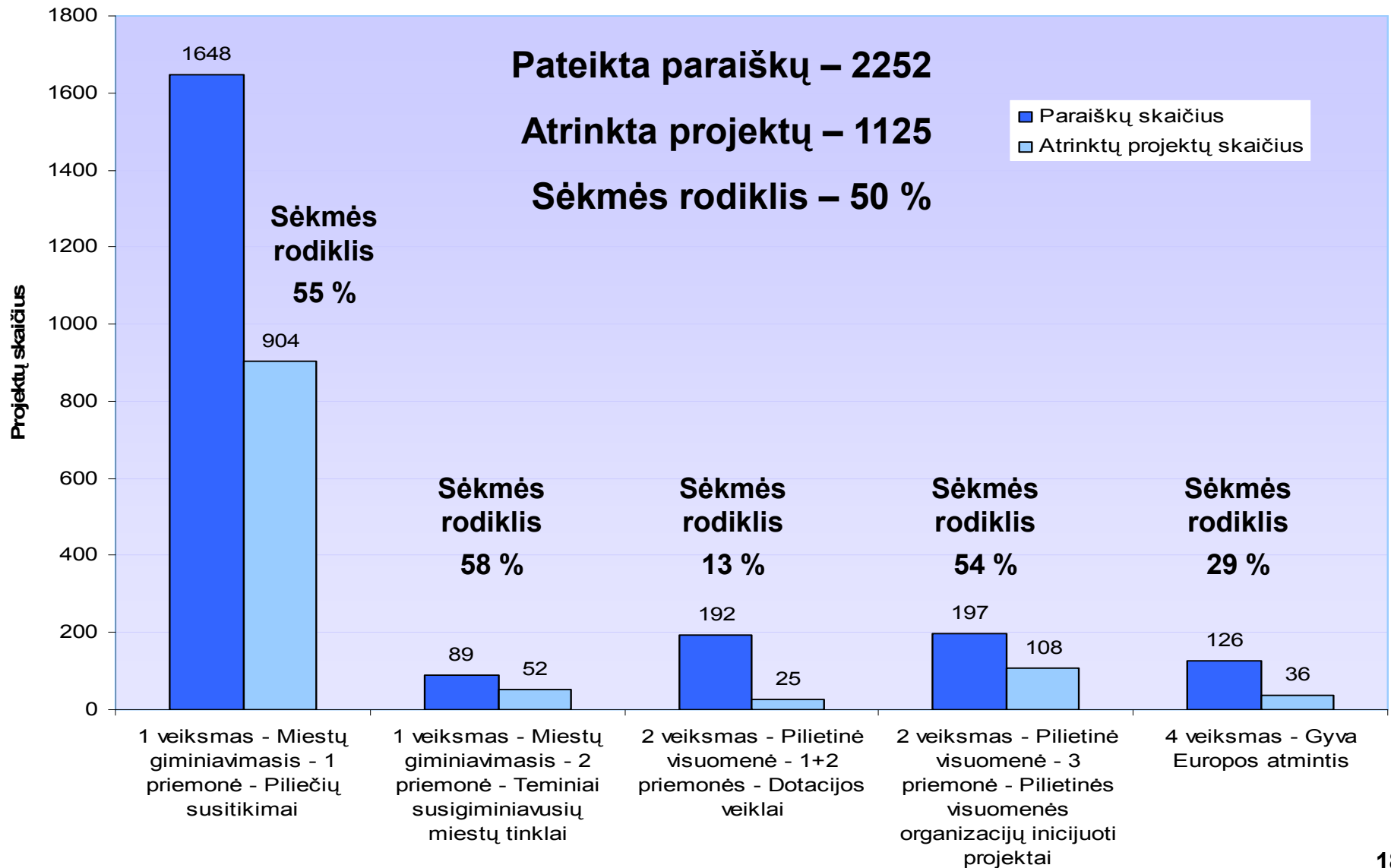
- Programos vadove taip pat nurodomi visi **terminai paraiškoms teikti**.
- Tam tikriems veiksams ir priemonėms, atsiradus svarbiems pokyčiams, gali būti skelbiami **specialūs ribotos trukmės kvietimai** teikti paraiškas.
- Programos vadovas per tam tikrą laiką bus **atnaujinamas**, todėl rekomenduojama turėti jo paskutinę vadovo redakciją.

Bendrieji pastebėjimai

- Programoje gali dalyvauti visos suinteresuotosios šalys, skatinančios aktyvų Europos pilietiškumą, tačiau iš esmės tai turi būti **organizacijos** ar institucijos, turinčios **juridinio asmens** statusą. Fiziniai asmenys paraiškos pateikti negali.
- Nuo 2008 m. atsiranda galimybė Vykdančiajai agentūrai **paraiškas teikti internetu**.
- Pateiktas projektų paraiškas vertina Vykdančiosios agentūros konkurso būdu atrinkti ekspertai. Paprastai vieną paraišką vertina **du ekspertai**, o išsiskyrus jų nuomonėms, paskiriamas **trečiasis ekspertas**.
- Lietuva (Kultūros ministerija, Tarptautinių kultūros programų centras) **neturi jokios įtakos** vertinant projektus.
- Svarbiausias projektų paraiškų atrankos kriterijus - **kokybiškas idėjos pateikimas**.

2007 m. pateiktų paraiškų / atrinktų projektų skaičius

2006 m.

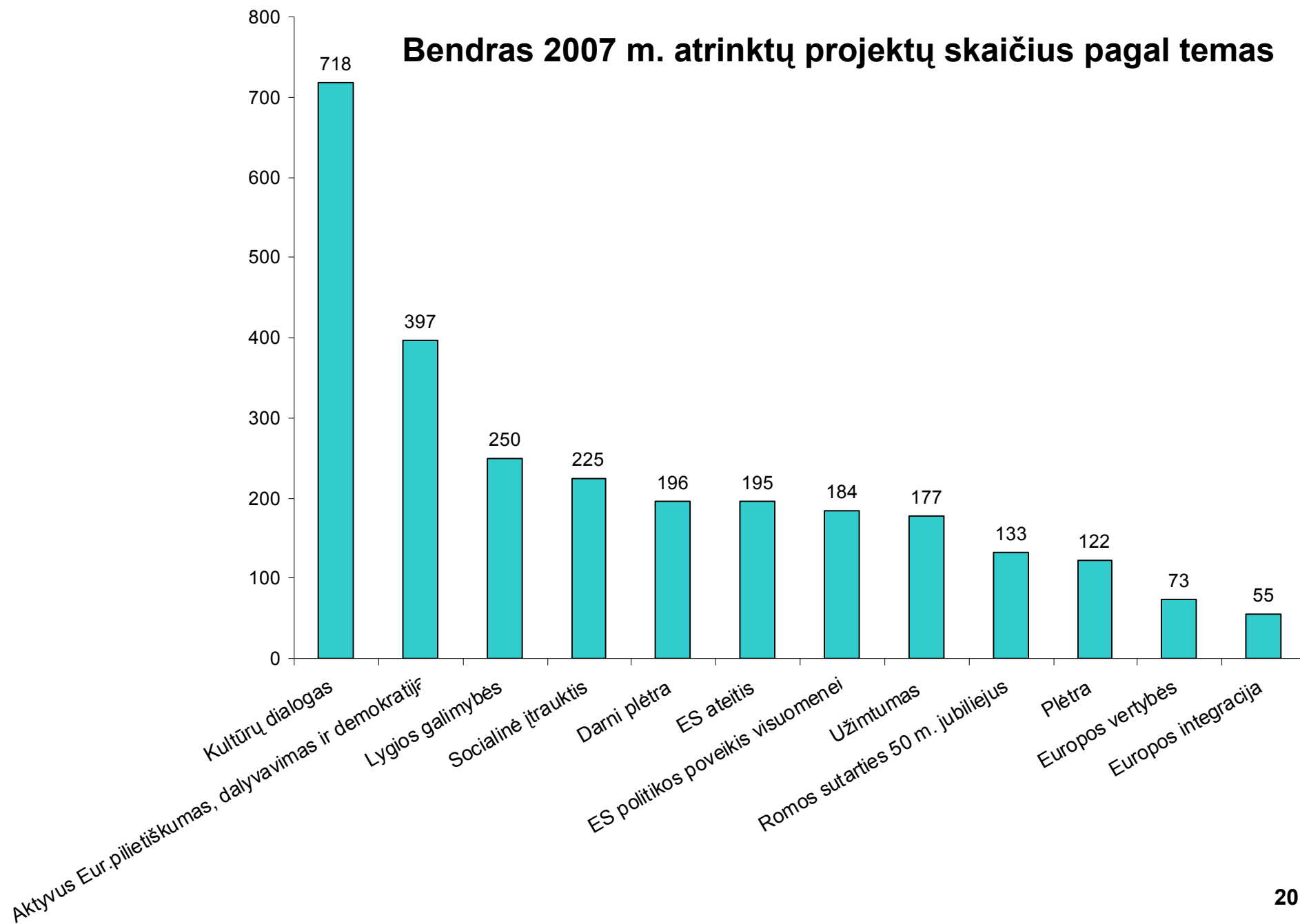
Šalis	Atrinkti piliečių susitikimų projektai	Mobilumas (dalyvių skaičius)
FR	300	19.450
DE	224	21.026
IT	191	8.349
HU	95	5.044
PL	87	5.505
UK	47	4.214
ES	43	3.897
RO	31	3.220
BE	22	2.017
IE	15	697
SK	13	1.800
CZ	12	1.837
EL	12	624
PT	11	495
AT	9	1.162
NL	8	1.357
LT	8	535
FI	6	246
SI	5	508
SE	3	367
LV	3	473
MT	3	394
BG	3	184
EE	3	151
DK	2	276
CY	1	176
LU	0	78
Viso	1157	84.082

1 veiksmas – Susigiminiavusių miestų piliečių iš skirtingų šalių susitikimai

2007 m.

Šalis	Atrinkti piliečių susitikimų projektai	Mobilumas (dalyvių skaičius)
FR	257	15.388
D	216	14.984
IT	89	7.398
HU	87	4.280
PL	81	6.188
UK	36	3.481
E	21	3.225
RO	19	3.427
BE	13	1.552
AT	12	933
CZ	11	1.435
PT	6	567
MT	6	136
SK	5	2.416
NL	5	877
EE	5	225
GR	5	360
SE	4	1.183
IRL	4	695
BG	4	447
LIT	3	580
LET	3	365
FI	2	351
SLO	1	351
DK	1	242
CY	0	104
LU	0	36
Viso	896	71.226

Bendras 2007 m. atrinktų projektų skaičius pagal temas

4 veiksmo - Gyva Europos atmintis - 2007 m. atrinkti projektai pagal šalis

